

Ons huis is onze hobby

‘Andere mensen kopen een boot, sommige gaan verre reizen maken. Wij steken gewoon veel geld in ons huis: dat is onze hobby.’

Aldus de heer Van Erp uit Wormerveer. Een dorp met een bonte mengeling van koopmanshuizen, huizen met achterwoningen, boerderijen, pakhuizen, winkels, werkplaatsen en molens. Op de Zaanweg nummer 24 staat een voormalig winkelpand, dat nu eigendom is van de familie Van Erp.

We parkeren de auto langs de Zaan. Aan de overzijde zien we de Lassie-fabriek: een pronkstuk uit de Jongere Bouwkunst-periode en net gerestaureerd. Naast de fabriek staan diverse oude, gerestaureerde pakhuizen: een imponerend geheel. We blijven aan deze kant van het water en steken de weg over. Aangekomen in een dierenartsenpraktijk wachten we tussen het hondengeblaf en kattengemiauw totdat de dierenarts zijn spreekuur heeft afgerond. Omdat dat nog wel even kan duren, krijgen we van zijn vrouw een rondleiding door het woonhuis naast de praktijk. We zien een groot pand, dat deels al is verbouwd en deels nog verbouwd moet worden. Omdat de voorgevel binnenkort wordt gerestaureerd, heeft een soort ‘interne verhuizing’ plaatsgehad; alles voor in ‘t huis is naar achter verplaatst. Verder kenmerken prachtige oude, glasgegraveerde ramen in het trappenhuis, een oude kelder en een ruime achtertuin de omgeving waarin we de middag doorbrengen.

Zittend aan de keukentafel vertelt de heer Van Erp zijn verhaal:

Niet bewust gekocht

‘We hebben het niet bewust gekocht omdat dit een monument was. Als dit een pand uit 1900 was, was ‘t ook oké geweest. Het ging ons vooral om de tuin, want dat is natuurlijk voor het Westen van Nederland toch riant. Dat komt omdat wij erg veel thuis zijn, dan is het wel lekker om een tuin te hebben. Ik moet zeggen dat die tuin eigenlijk heel belangrijk voor ons was.

In de zomer van `77 ben ik in samenwerking met een collega uit Krommenie een dierenartsenpraktijk begonnen. Ik werkte al met hem samen, maar omdat de praktijk te groot werd hebben we het pakhuis dat naast ons huidige woonhuis staat als praktijk verbouwd. Mijn assistente woonde boven de praktijk en wij woonden in het voorhuis.

Dit huis - het was toen nog van de burens - heeft een jaar te koop gestaan. Wij zagen potentiële kopers dus allemaal door die steeg langskomen. Dan zeiden we tegen elkaar: ‘Kijk, daar heb je ze weer’. Maar de eigenaar raakte het niet makkelijk kwijt. Meestal waren de mensen zelf wél enthousiast, maar dan kwamen ze met een technische man terug en dan zag je ze nooit meer.

Jarenlang is een makelaar ermee mee bezig geweest; hij heeft voor duizenden guldens geadverteerd. En op een goeie dag zeg ik in een dulle bui: ‘Nou, misschien moeten wij het maar kopen.’ Ik heb overlegd met mijn assistente, die wel in ons huis wilde. Vervolgens ben ik op dinsdag naar die makelaar toegegaan en heb een bod gedaan; die man had wel in de gaten dat ik het daarvoor zou kunnen kopen. De volgende dag was het rond! Dat was heel erg snel. Vooral de buurman was zeer verbaasd, want die had óveral geadverteerd, hij zei: ‘Had u dat niet eerder kunnen zeggen, dan had ik die 5000,- advertentiekosten in mijn zak kunnen houden.’ En ja, het cliché zegt: ‘Buurmans huis koop je maar één keer.’

Ik heb het voor twee ton gekocht, wat niet duur is, maar er moest nog een hoop aan gebeuren. Het was toen al een monument; in de tijd van Zwart, een schoenmaker die hier in de jaren vijftig woonde, is het monument geworden. Het is een rijksmonument.’

Kleine bedrijfjes

‘Vroeger woonde in dit huis een schoenmaker, Schoenmaker Zwart, dat staat nog op de balk op de voorgevel. In 1920 is de vader van de schoenmaker hier naartoe verhuisd; dat deed hij per boot vanuit Zaandam. Want hierachter is nu een dieprijool, maar dat was toen een sloot. Begin 1900 zijn ze dus met hun hele boeltje met de boot verhuisd. Hieronder was de werkplaats van de schoenmaker, waar we ook nog schoenzolen hebben gevonden.

Daarna heeft een koperhandel dit gekocht, die had een heel klein winkeltje. Die koperhandel heeft hier denk ik een jaar of acht in gezeten.’

Slechte staat van onderhoud

‘Zwart was een hele goede schoenmaker, zo’n orthopedische, voor moeilijke voeten. Maar hij heeft het wel moeilijk gehad. Alles werd hier vanwege geldgebrek opgelapt. Lekkage betekende een stukje leer erop, en langs een trap vonden we roeispanten als leuning. Hij trof dus allemaal noodoplossingen.

De koperhandelaar heeft wel het één en ander verbouwd. Op een gegeven moment heeft hij er centrale verwarming ingezet. Jammer genoeg was dat toch wel op een grove manier gedaan. Die schoenmaker hield alles in tegenstelling tot de koperhandel dan nog redelijk netjes.

Iedereen die hier heeft gewoond is weer iets anders begonnen. Daardoor zitten er een aantal dingen in waar wij zeer ongelukkig mee zijn. Neem nou die grote winkelruiten: die zaten hier ook, dat vinden wij afschuwelijk, maar die zaten er oorspronkelijk niet in. En een schuifdeur en een douche, dat hebben vorige bewoners er allemaal ingerommeld. Dat zag er echt afschuwelijk uit.’

Stapsgewijze verbouwing

‘De verbouwing hebben we stapsgewijs gedaan. We hebben elk jaar bekeken wat er aan de beurt was. Ik heb niet echt van tevoren een meerjarenplan gemaakt, ik vind het ook wel leuk om het elke keer een stukje op te knappen. Ik kijk echt uit naar het opknappen van de winkel, daarmee bedoel ik de voorgevel en voorkamer, ja, daar kijk ik echt naar uit. Je zet het een beetje naar je eigen hand hè.

We zijn begonnen met de woonkamer, waar we eerst een aantal schoorstenen hebben afgebroken, want die trokken krom. En de wanden waren nog betengeld, daar kwam allemaal hout onder vandaan en dat hebben we met synthetische latex gerold.

Meestal was ik degene die het ‘domme’ werk deed, en als er dan echt iets slims moest gebeuren dan huurde ik liever een timmerman in, waar ik mee samenwerkte. Destijds had ik wat meer tijd; nu kom ik daar absoluut niet meer aan toe. Nu doe ik daarom eigenlijk niks meer.

De grootste verbouwing is deze keuken waar we nu in zitten, geweest. Toen de muur vreselijk ging scheuren, hebben we de vloer opengebroken en gekeken wat het regenwater deed. Als het regende dan stonden de houten palen nat en een uurtje later stonden ze een halve meter droog. De verklaring was dat er een dieprijool is gekomen, dat eerst een sloot was. Dat dieprijool draineert de zaak en daardoor is het grondwater omlaag gekomen zodat het achterste gedeelte, wat het verste van de dijk aflight, aan alle kanten gaat scheuren. Daarom hebben we besloten om dit te onderheien. Maar het probleem waar we mee zaten is: hoe ver ga je funderen, hoe diep funder je het? Want als je een huis voor éénderde wel gaat funderen en voor tweederde niet, dan heb je de kans dat het knakt. Tot nog toe is het niet gebeurd.

Dat is een klus geweest, ongelofelijk! Er zijn pulspalen ingegaan, drie binnen en drie buiten. Want hier stonden ze dus te heien hè? Ze graven een gat, dan lassen ze er een pijp op en dan lassen ze weer een stuk erop. Zo zit het zes meter diep hier.’

Contact met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg

De heer Van Erp vertelt ons dat hij bezoek van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg ontving toen hij in één van de gevels een knipvoeg aan heeft laten brengen.

‘Die meneer uit Zeist zei: ‘Jeminee, hoe kun je daar nu een knipvoegje in doen, daar hoort helemaal geen knipvoegje in.’ Maar ik vond het mooi, ondanks dat het historisch niet verantwoord schijnt te zijn. Hij was boos, maar op zich heeft hij wel gelijk. Ik kan me voorstellen dat als die goedbedoelende mensen die in monumenten wonen het allemaal op hun eigen maniertje invullen, dat daar natuurlijk wel een rem op moet zijn, dat weet ik ook wel.

Misschien dat mensen vinden dat wij ook dingen verpesten hoor, want die schuifdeur; daar kan ik wel een aardig verhaal over vertellen.

Er komt iemand kijken, hè, van de Rijksdienst. Die kwam ons plan beoordelen en in die wand zat een schuifdeur. Die man zag dat en zei: ‘Ja, ik vind het niks dat u die schuifdeuren eruit haalt.’ Het was natuurlijk wel een ingrijpend iets. ‘Ja’, zeg ik tegen die architect ‘die schuifdeuren zijn er echt pas in de jaren vijftig ingezet, waarom mogen wij de oorspronkelijke deuren nou niet terugbrengen?’ Daarover kregen we een hele discussie. Uiteindelijk hebben we toestemming gekregen om de schuifdeuren te verwijderen.

De deur in de zijgevel, die naar mijn praktijk leidt, stond niet op de tekening. Maar omdat mijn werk daar is, is het voor mij wél vrij essentieel. Op één dag loop ik wel honderd keer op en neer. Dat is de reden dat we die deur er gewoon in hebben gemaakt. Daar hebben we geen toestemming voor gevraagd. Dat was een jaar of zeven, acht geleden.’

Het gesprek wordt onderbroken door de dierenarts-assistente. Zij attendeert de heer Van Erp op de tijd; het volgende spreekuur begint alweer. Maar we praten zeker nog een half uur door...

Terugrestaureren

‘In september gaan we van start met de restauratie van de voorgevel. Dat zal wel een paar weken gaan duren. Het is eigenlijk het grootste deel van datgene dat we nog moeten doen.

Nu zitten er winkelruiten in, maar vroeger was dat anders. Ik heb wel drie verschillende gevels gezien. Gisteren heb ik toevallig bij de achterbuurman een filmpje uit 1927 gezien en daar zag ik deze gevel met een hele andere pui; een soort Jugendstil pui.

Volgens mij was dat de oorspronkelijke gevel van voor 1920. En toen hebben ze er in de jaren vijftig winkelruiten in gezet. Ik vind dat heel lelijk. In 1995 hebben we al een vergunning aangevraagd of we dat mochten veranderen. Dat mochten we, onder voorwaarde dat we het ene stenen muurtje lieten staan, want daar zit dus een heel klein voegje tussen, dat is een vrij bijzondere manier van metselen. En ja, wij vonden dat als je dat muurtje laat staan en de gevel vernieuwt, dan geeft dat altijd verschil. Dan hink je dus op twee gedachten: doe je die oude muur weg of niet? Maar we hebben een vergunning gekregen onder de voorwaarde dat we de muur intact laten. Dat doen we dan maar; dan zoeken we er wel een andere steen bij.

Dat is dus wat er binnenkort gaat gebeuren. Maar dat gaat niet over rozen.’

Geen subsidie

‘Wij krijgen daarvoor namelijk geen subsidie, want dit is terugrestaureren. Monumentenzorg gaat ervan uit dat je datgene handhaaft zoals het er nu uitziet. Als je het negatief zou verwoorden zeggen ze: ‘Er heeft een schoenmaker in gezeten, er heeft een koperboer in gezeten en dat wil jij eigenlijk uitwissen’. Monumentenzorg wil het eigenlijk handhaven zoals het nu is, dus niet terugrestaureren naar 1920. Maar ik vind die winkelruit hartstikke afschuwelijk! En wij

moeten toch wat met die voorste ruiten. Maar voor dat terugrestaureren krijgen we dus eigenlijk geen subsidie.

In het plan wordt een splitsing gemaakt, omdat ook een aantal dingen vernieuwd en verbeterd moet worden. Dus ik heb een offerte gekregen en gevraagd of de aannemer die kan splitsen om te kijken wat vervangen en wat hersteld moet worden. Daar kun je natuurlijk een aardige discussie over houden. Want monumentenzorg heeft de neiging om te zeggen: 'Alles is herstel' en wij hebben de neiging om te zeggen: 'Ja, maar jij maakt het ons wel heel moeilijk.'

Daarom hebben we maar besloten om het voor onze eigen rekening te nemen.

Eigenlijk willen ze helemaal niet dat mensen het terugbrengen in de oude staat! Ze willen dat ik het zo laat. Aan de ene kant kan ik het begrijpen, maar kan ik het ook helemaal niet volgen; dat monumentenzorg dat niet wil stimuleren. Dat ze bang zijn dat iedereen terug gaat restaureren.'

Constante cyclus van onderhoud

'Een nadeel is het onderhoud; dat is toch wel iets wat je zorgen baart en ik niet zozeer maar mijn echtgenote gaat daar toch wel onder gebukt. En het onderhoud komt natuurlijk om de zoveel jaar terug. Van die achterkant hebben we zoiets van 'dat hebben we gedaan', maar dan gaan we kijken 'wanneer hebben we het gedaan? Ja, dat is alweer zo'n vijf jaar geleden, dus dat moet eigenlijk weer'. Je bevind je dus in een constante cyclus. En we willen liever elk jaar wat doen en niet alles in één keer.'

Fiscale regeling

'Dat vind ik ook een beetje een nadeel van die aftrekbaarheid: die geldt pas vanaf 12.000,-. Dat vind ik een hele domme maatregel, want dat is voor mij heel lastig. Ik wil namelijk niet in één jaar een hele klap geld. Ik wil liever elk jaar wat doen. Daar begrijp ik niks van, waarom men daar een minimum aan stelt. Ik begrijp de reden ook eigenlijk niet! Je wordt gedwongen om één jaar ineens heel veel te doen en dan twee jaar lang niet. Dat is voor een monument toch hopeloos, dan kun je beter elk jaar wat doen, dan houd je het bij. Nu is het gevaar dat je het een aantal jaar laat zitten, maar dan is het te laat. Ik vind dat een regel die ik absoluut niet begrijp. Ik vind het ook een hele slechte die denk ik tegen monumenten werkt.

Maar ik vind dat datgene wat we al gedaan hebben, boven ook, heel mooi geworden. Het vergt veel onderhoud, maar goed, het woongenot is voor ons zo groot, dat we dat er voor over hebben. En door je praktijk ben je aan huis gebonden, dus het is ons gewoon veel waard.'

Behoeftte aan advies

'Je zou als eigenaar toch wat meer advies moeten krijgen. Je gaat nu naar zo'n aannemer, maar hoe objectief is die? Ik heb wel behoefte aan wat meer onafhankelijk advies.

Bouwkundig heb ik er helemaal geen verstand van. Ik heb telkens als er een beslissing genomen moest worden, gezegd: 'Gaan we dit doen, of gaan we dat doen?' Ik vraag me af of dat juiste beslissingen zijn geweest. Misschien had ik beter heel anders kunnen besluiten. Ik vind het moeilijk om daar een objectief advies over te krijgen. Er zal toch iemand tussen moeten zitten, tussen zo'n aannemer of zoiets als de monumentenwacht. Want je stelt je dus heel passief op, hè? Ik denk dat de gemeente eens wat adviezen zou moeten geven. De passieve opstelling van Zeist...als je iets wilt, dan komen ze kijken en zeggen ze wat niet mag. Maar het zou juist zo goed zijn als je een onafhankelijk advies, ook akief zou krijgen.'

Sfeer en gevoel

'Wat mij aantrekt in een monument? Dat is de sfeer. Het Gevoel.

Maar ik ben niet iemand die op zoek gaat naar bijvoorbeeld oude deurknoppen. Daar ontbreekt me eigenlijk ook de tijd voor. Ik moet zeggen dat ik dat in het begin wel had, toen heb

ik nog wel het één en ander gedaan. Toen schilderde ik nog heel veel, maar op een gegeven moment gaat je dat zo tegenstaan, dat al je vrije tijd erin gaat zitten. Ik moet zeggen dat ik dat steeds minder doe hoor, dan besteed ik het uit. Omdat ik natuurlijk meer werk, krijg je wat meer geld omhanden en dan kan ik het door anderen laten doen. Ik ben ook niet erg handig, wat timmeren betreft enzo. Ik heb ontzettend veel gesloopt en afgevoerd, maar ik ben geen timmerman, niet echt handig. Zo'n schoorsteen slopen en puin afvoeren, dat heb ik dan wel zelf gedaan, ja.

Andere mensen kopen een boot, en anderen gaan veel verre reizen maken. Wij steken gewoon veel geld in het huis. Dat is onze hobby.'